

เล่าโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พญ.ม.ร.ว.จันทรวีวัฒน์ เกษมสันต์

ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ของเราได้มีอายุครบ 25 ปีในปีนี ถ้าเปรียบกับพัฒนาการของมนุษย์ ก็เป็นวัยที่เจริญเติบโตเต็มที่ ถึงวุฒิภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม มีพลังในการทำประโยชน์อย่างสูง แต่ขณะเดียวกันวัย 25 ปี ก็เป็นวัยเบญจเพส ซึ่งโบราณถือว่าเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ ควรดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวัง เพราะอาจจะมีทั้งโชคหรือเคราะห์ก็ได้

เวลา 25 ปี ผ่านไปอย่างรวดเร็วมาก ดิฉันเป็นผู้ที่โชคดี ที่ได้มีโอกาสร่วมงานในภาควิชาฯ มาตั้งแต่เริ่มแรก และยังได้รับความกรุณาจากท่านคณบดี และท่านหัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์ ให้อยู่ปฏิบัติงานต่อแม้จะเกษียณอายุราชการแล้ว จึงได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันกับอาจารย์ในภาควิชาฯ มาตลอด และได้มองดูพัฒนาการของภาควิชาฯ ด้วยความภาคภูมิใจ

คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมา ภาควิชาฯ ของเราได้เจริญก้าวหน้า ทำชื่อเสียงและเกียรติคุณในแทบทุกด้าน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านของรามารับดีอยู่ในระดับมาตรฐาน กุมารแพทย์หลายท่านที่ได้รับการฝึกอบรมจากที่นี่ได้ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียง มีหลายท่านที่ได้ดำรงตำแหน่งบริหาร อาทิเช่น รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา หรือผู้อำนวยการโรงพยาบาล ในด้านนักศึกษาแพทย์ภาควิชากุมารฯ ก็เป็นภาควิชาหนึ่งที่นักศึกษาประเมินว่าจัดการเรียนการสอนได้ดี

ความเป็นผู้มีความรู้แตกฉาน เอาใจใส่รับผิดชอบต่อการเรียนการสอนและต่อนักศึกษา มีคุณธรรม และจริยธรรม ให้อาจารย์ในภาควิชาฯของเราถึง 4 ท่าน เคยได้รับรางวัลครูดีเด่น และครูตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยมหิดล และสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล

ในด้านการวิจัย ก็มีอาจารย์หลายท่านที่ได้รับรางวัลดีเด่นในระดับคณะ ระดับชาติ และระดับโลก นอกจากนี้ ภาควิชากุมารฯ ของเรายังเคยเป็นภาควิชาที่มีอาจารย์ระดับศาสตราจารย์มากที่สุดอีกด้วย

การเป็นครูที่ดี เป็นนักวิชาการยอดเยี่ยม ให้อาจารย์ในภาควิชาฯ ของเราได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ทั้งในประเทศ และต่างประเทศอยู่เนืองๆ นอกจากนี้ หลายท่านยังได้รับเกียรติให้เป็นผู้อำนวยการสถาบัน เป็นประธาน หรือร่วมในคณะกรรมการบริหารขององค์การวิชาชีพอีกมากมาย

เมื่อมองย้อนหลังสู่ออดีต ดิฉันคิดว่าพัฒนาการของภาควิชาฯ ที่ได้ดำเนินมาตั้งแต่ระยะก่อตั้งภาควิชาฯ จนถึงปัจจุบัน เกิดจากปัจจัยที่สำคัญคือ

1. ภาควิชาฯ ประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีศักยภาพ มีไฟแรง มีอุดมการณ์สูงในการทำงาน และมีความตั้งใจที่จะเป็นครูที่ดี
2. มีเป้าหมายอันเดียวกัน คือ ยึดชื่อเสียงเกียรติคุณของภาควิชาฯ เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา
3. อาจารย์ยังมีกิจกรรมนอกภาควิชาฯ น้อย มีห้องพักอาจารย์อยู่ในบริเวณเดียวกัน จึงพบปะสังสรรค์ และเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ และประชุมภาควิชาฯ โดยพร้อมเพรียงกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศ

ทางวิชาการ มีความรัก สามัคคี ขอมรับฟังความเห็นของกันและกัน ดังนั้น จึงได้ชื่อว่า ภาควิชากุมารฯ เป็น ภาควิชาที่อาจารย์มีความขัดแย้งและแตกแยกกันน้อยที่สุด

4. จำนวนนักศึกษาแพทย์และแพทย์ประจำบ้านยังมีน้อย และจำนวนอาจารย์ก็ยังมีน้อย ก่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างอาจารย์และศิษย์ สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติในปัจจุบัณ ซึ่งจะส่งผลไปยังอนาคต ก็มีข้อที่น่าหนักใจหลายประการ กล่าวคือ

1. ด้านการศึกษา การที่มีจำนวนนักศึกษาและแพทย์ประจำบ้านเพิ่มขึ้นมาก ในขณะที่สถานที่เรียน และอุปกรณ์ต่างๆ โดยเฉพาะจำนวนผู้ป่วยมีจำกัด ทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียนการสอนที่จะฝึกให้ นักศึกษารู้จักคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องเป็นการเรียนแบบกลุ่มย่อย

นอกจากนี้ วิทยาการเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีอาจารย์เฉพาะสาขาวิชามากขึ้น วิชาที่จะ สอนก็มีมากขึ้น จนไม่สามารถบรรจุลงในตารางสอนได้ครบ การเรียนก็จะเป็แบบท่องจำมากขึ้น หากไม่มี การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาไปจากแบบเดิม

เมื่อวิทยาการก้าวหน้าไปมาก และโรงพยาบาลรามาธิบดีเป็น tertiary care ก็จะมีผู้ป่วยที่เป็น โรค เรื้อรัง โรคที่สลับซับซ้อนยากแก่การรักษาส่งต่อมารับการรักษาที่นี้มากขึ้น นักศึกษาก็จะมีโอกาสพบเห็น ผู้ป่วยที่จะประสบในชีวิตจริงน้อยลง การเรียนรู้ผู้ป่วยจะเป็นในลักษณะ “คิดเล็ก” มากกว่า “คิดกว้างและคิด รอบ”

2. ด้านวิชาการของอาจารย์ เช่นเดียวกัน เมื่อมีความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการในแขนงต่างๆ อย่าง รวดเร็ว อาจารย์ในภาควิชา จะต้องติดตามความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ อย่างไม่หยุดยั้ง รวมทั้งการทำ วิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้ใหม่ หรือเพื่อแก้ปัญหา เพราะงานวิจัยยังเป็นภารกิจหลักของอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยในการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในระดับสูง

3. ด้านการบริหารภาควิชาฯ เมื่อมีจำนวนอาจารย์และบุคลากรในภาควิชาฯ มากขึ้น คณาจารย์ใน ภาควิชาฯ มีกิจกรรมหลายหลาก ไม่เฉพาะด้านการบริการ ด้านการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเท่านั้น แต่อาจารย์จะต้องออกไปสู่สังคมภายนอกภาควิชาฯ มากขึ้น โดยมากน้อยแตกต่างกันตามศักยภาพของแต่ละ บุคคล ทำให้การร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ ภายในภาควิชาฯ น้อยลง และการบริหารจัดการภายในภาควิชาฯ คงจะยุ่งยากขึ้น

4. การมีโรงพยาบาลเอกชน และ โรงเรียนแพทย์ในกรุงเทพมหานครเพิ่มจำนวนมากขึ้น โอกาสที่ อาจารย์ในภาควิชาฯ จะลาออกก็คงจะมากขึ้น

เหล่านี้เป็นปัญหาที่คณาจารย์ในภาควิชากุมารฯ อาจจะต้องประสบในอนาคตอันไม่ไกลนี้ และ จะต้องคิดแก้ไขโดยด่วน

ขณะนี้ ในภาควิชากุมารฯ ของเรา อาจารย์รุ่นเก่าก็ได้ทยอยกันเกษียณอายุราชการในทุกปี และ ภายใน 10 ปี ข้างหน้า อาจารย์รุ่นอาวุโสของภาควิชาฯ ก็จะเกษียณอายุราชการกันหมดสิ้น คงเหลือแต่ คณาจารย์ซึ่งเป็นผลผลิตของภาควิชากุมารเวชศาสตร์ของเราเท่านั้น ที่จะเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของ

อาจารย์รุ่นเก่าต่อไป ดังนั้น จึงเป็นภารกิจของทุกคนที่จะต้องรวมพลังความคิด ร่วมแรงร่วมใจ มีความรัก
สามัคคีกัน เพื่อที่จะผดุงศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของภาควิชากุมารฯ ที่รักของเราให้เจริญก้าวหน้าสืบไป อย่าง
น้อยก็ไม่ยิ่งหย่อนกว่าเมื่อ 25 ปี ที่ผ่านมา

“รักเขยอ อดุโนสาธุ ลวน° โฉนต° ยถา
ให้รักษาความดีแห่งตนไว้ ดังเกลือรักษาความเค็ม”

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พญ.ม.ร.ว.จันทรนิวัฑ์ เกษมสันต์
อดีตรักษาการแทนหัวหน้าภาควิชา
และหัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์ พ.ศ. 2511-2527